

RON FRESEN

**ACHT JAAR
ACHTUUR**

Leven op het Binnenhof

INKIJKPAGINA'S

UITGEVERIJ BALANS

INHOUD

Op het vlaggenschip 7

1. Het vuurtje gaat branden 16
  2. Naar *Het Journaal* 26
  3. Duider 34
4. Tango op het Binnenhof 41
  5. Een krijgertje? 50
  6. Even geduld a.u.b. 57
7. 'Een canard van de NOS' 64
  8. Het D-woord 73
  9. Het raadsel 82
10. 'Even dan, op achtergrond' 90
  11. Eerste golf 99
  12. Grimmigheid 113
13. Gesprek met de MP 120
14. De coronapersconferentie 126
  15. De Kaagbaan 144
  16. De haringrace 156
  17. Wilders 164
18. Knieval van de koning 173
19. Forum Romanum 181
20. Het blijft stil 194
21. En dan de storm 205

- 22. Het midden 220
- 23. Een aanfluiting 230
- 24. De slotsom 249

Dankwoord 253

INKIJKPAGINA'S

OP HET VLAGGENSCHIP

2014-2021

De politiek zit constant in mijn hoofd en het journaal ook. Met altijd die twee vragen: wat is er aan de hand en wat moet daarvan in het belangrijke *NOS Journaal* van 20.00 uur? Het *Achtuurjournaal*, ons vlaggenschip dat we op de redactie onder mekaar 'Achtuur' noemen. Het is een verslaving, waarvan ik me afvraag hoe hardnekkig die zal zijn. Het is verslaafd zijn aan het politieke nieuws, aan de kick van een eigen verhaal, aan een gesprek in het journaal dat loopt zoals het zou moeten, met geen woord te veel. Het is ook de verslaving aan die momenten dat er iets groots gebeurt en ik over de redactie roep dat we gaan knallen. Maar toch ook aan dat rotgevoel als iets niet lukt of als de concurrentie een verhaal heeft dat wij hadden willen hebben. Nee, hadden moeten hebben.

Dit boek gaat over mijn verslavende werk aan het Binnenhof. Sinds 2014 ben ik als duider het politieke gezicht van *Het Journaal*. Dat is nu bijna acht jaar. Het voelt als veel langer en tegelijkertijd vliegt de tijd voorbij, want het zijn heftige tijden.

Telkens als je denkt alles al te hebben meegemaakt, is er weer iets wat je verrast, verbaast of verbijstert. Als we later terugkijken, zullen we zeggen dat het de tijd was van felle polarisatie, waarin elk verschil van mening werd uitvergroot tot een 'schande', tot 'blunders', een tijd waarin het politiek debat

er tamelijk overspannen uitzag. Er gebeurde ook veel dat zelfs zonder overdrijven een crisis kon worden genoemd: de nalsleep van een ongeken­de crisis in onze geldsystemen, de crisis rond MH17, de vluchtelingen­crisis, de stikstofcrisis, de coronacrisis.

Zeker de laatste tijd zit het werk als duider voor het *Achtuurjournaal* vol turbulentie en emotie. De Tweede Kamer telt inmiddels negentien fracties. De politiek raakt op drift. In de laatste weken van het schrijven en schaven aan dit boek verzucht ik bijna dagelijks dat het zo nooit afkomt. Elke keer is er weer iets en het is telkens groot ook. Het lijkt af en toe alsof werkelijk alles staat te schudden op zijn grondvesten. Er is nóg een crisis, kun je zeggen, in het vertrouwen in de overheid, in de politiek. En de journalistiek, met name de NOS, ligt daarbij onder vuur. Daarmee komt ook de twijfel over mijzelf. Doe ik het wel goed, doet de NOS het goed? Het antwoord is bijna altijd: niet slecht, zeker niet, maar het kan beter.

Het schrijven van dit boek maakte die vragen los. Ze sporen me aan me te verantwoorden en daar hoort zelfkritiek bij. Want ja, wij maken ook fouten of vinden soms achteraf dat het misschien anders had gemoeten.

Ik zeg tegen iedereen die het maar horen wil dat ik de mooiste baan van Nederland heb. Met grote belangstelling voor de politiek vooraan mogen staan bij groot nieuws en erover vertellen op het grootste podium dat er is: hoe mooi is dat? Tegelijkertijd is er de eeuwige frustratie, of nee, eeuwige twijfel. Het perfecte nieuwsitem bestaat niet. In het live­gesprek met presentatoren Rob Trip of Annechien Steenhuizen is er altijd iets wat anders of beter had gekund. Was ik kritisch genoeg, had ik de juiste toon, gebruikte ik de goede woorden, zagen we iets over het hoofd? Zulke vragen kunnen nog uren na *Het Journaal* in mijn hoofd rondspoken. Gelukkig zijn er

kijkers die me op straat in zo'n periode van twijfel toevoegen dat ze mijn werk waarderen: 'Ga zo door, je legt het altijd zo duidelijk en ontspannen uit.' Dat probeer ik in dit boek ook te doen.

Mensen vragen me geregeld hoe ik aan mijn informatie kom en wat ik behalve die twee minuten 's avonds op televisie de rest van de dag doe. Dat is meestal nadat ze hebben gevraagd hoe Mark Rutte in het echt is. De antwoorden heb ik in een aantal verhalen bijeengebracht. Het voelt als een voorrecht om dit werk te mogen doen, en ook om erover te kunnen vertellen. Dat is belangrijk, want de kijker is kritisch en wil weten hoe we ons werk doen. Niet alleen het vertrouwen in de politiek staat zoals gezegd onder druk, ook wij bij de NOS weten dondersgoed dat vertrouwen en waardering niet vanzelfsprekend zijn. Elke dag opnieuw moeten we daar keihard ons best voor doen. En daarbij moeten we open en eerlijk zijn over de dilemma's en de gemaakte fouten. Trots hoort daar ook bij.

Dat laatste is niet altijd makkelijk, want het klimaat op sociale media is mede door de coronacrisis grimmiger dan ooit. Als je de reacties ziet, lijkt het soms alsof de NOS is uitgegroeid tot nationale pispaal. Als ik 's avonds na een moeilijke duiding over een gevoelig onderwerp thuiskom en op Twitter kijk, maakt dat me niet bepaald gelukkig. Dan ben ik een 'vriendje van Rutte', moet ik oprotten of als landverrader in een tweede Neurenbergproces worden veroordeeld. Het gaat om een beperkt groepje twitteraars, maar ze hebben een grote mond en vinden weerklank in het maatschappelijk debat. Dat ze groter worden gemaakt dan de werkelijkheid rechtvaardigt, blijkt uit onderzoeken naar het vertrouwen in de media. Ook vorig jaar weer. In het *Digital News Report* van het Commissariaat voor de Media staat dat het vertrouwen van de bevolking in het nieuws in 2020 is toegenomen. Ons land scoort als een van de hoogste. De NOS heeft met *Het Journaal* het meest vertrouw-

de en gewaardeerde nieuwsmerk in huis, met een gemiddeld cijfer van 7,8.

Dit boek heb ik willen schrijven voor al die kijkers van *Het Journaal*. Toen ik eraan begon, dacht ik dat ik me moest verdedigen tegen de tijdgeest van wantrouwen, dat ik als NOS'er moest terugvechten. Maar moet dat ook, moet je vanuit het defensief naar je werk kijken, vroeg ik me al snel af. Is bang zijn dat je het gevoel van het volk mist de goede raadgever? Of jezelf aanpraten dat je elitair bent? Want wee je gebeente als je de extremen eens niet laat horen en genuanceerd bent! Dan begrijp je totaal niet wat er echt leeft en doe je aan nepnieuws.

Het is bijna allemaal onzin.

Er is zoveel in de journalistiek, ook bij de NOS, dat gewoon goed is. Daarom zeg ik nu eerder tegen collega's dat ze best wat meer zelfvertrouwen mogen hebben. Dat niet de schreeuwers maatgevend zijn, maar onze professionele houding, waar niks mis mee is. Het vertrouwen dat naar voren komt uit de publieksonderzoeken is er niet zomaar. Het wordt elke dag verdiend met gewetensvolle journalistiek. Het instemmende zwijgen van het grote publiek klinkt harder dan het geschreeuw van het clubje nepnieuwsaanhangers. Al blijf ik geneigd ze serieus te nemen en te vragen naar hun argumenten. Openstaan voor kritiek hoort bij een professionele houding.

Toch knaagt de voortdurende vijandigheid aan een van de grote verworvenheden van onze democratie: de vrije pers, het vrije woord. Dat er beveiliging mee moet met journalisten, dat we bij de rellen rond de avondklok onze redactie met fysieke maatregelen moeten beveiligen, hoe bizar is dat? Kijk naar de stormloop op het Capitool in Washington in januari 2021 en zie wat er kan gebeuren als een opgefokte meute boos is. Tegen collega's zeg ik regelmatig dat één gek op straat

ook genoeg kan zijn voor narigheid. Dat ik tegenwoordig iets vaker om me heen kijk, hoe onbegrijpelijk is dát?

Ik vraag me af wanneer we het ergste gehad hebben en of we na corona weer kunnen afschalen naar een wat normaler klimaat. Of gaat dit in een stijgende lijn door en waar eindigt het dan?

Wat er met Peter R. de Vries is gebeurd, greep me enorm aan, maakte me woedend en verdrietig. Ik moest ook gelijk denken aan die ene keer dat we samen in een talkshow zaten. Dat was voor mij de allereerste keer, in *De Wereld Draait Door*. Op de hem zo typerende manier haalde hij toen scherp uit naar *Het Journaal* en zei dat hij het belachelijk vond dat onze verslaggevers vaak live voor een donkere rechtbank stonden waar al uren niks meer gebeurde. In een split second schoot me een verweer te binnen. Verwijzend naar de zaak-Natalee Holloway zei ik terug dat ik hem regelmatig op een strand in Aruba had zien staan waar al jaren niks meer gebeurde. Direct daarna kwam de roffel op tafel van Matthijs van Nieuwkerk. Het was gelijk einde uitzending.

De moordaanslag hakte erin en niet omdat ook ik journalist ben. Het staat vrijwel vast dat er een andere achtergrond was en dit kan je dus niet scharen onder dezelfde noemer als het bedreigen en intimideren van journalisten. ‘Een aanslag op de rechtsstaat’ was als reactie meer op zijn plaats geweest dan ‘een aanslag op de journalistiek’. Al moet ik er wel bij zeggen dat het motief van personen die journalisten bedreigen hetzelfde kan zijn: intimidatie en verstoring van de democratische rechtsorde. Iedereen die journalisten bedreigt of in een kwaad daglicht zet, is gevaarlijk bezig. Dat geldt ook voor sommige politici die er een patroon van maken om journalisten en berichtgeving die niet in hun straatje passen, verdacht te maken. Meestal alleen voor eigen profilering.

Dat ondermijnt, het vreet beetje bij beetje aan de funda-

menten van datgene waar we juist trots op moeten zijn: onze vrije en open samenleving. Dus ja, genoeg is genoeg.

Op de redactie roep ik desondanks vaak: ‘Mensen, hoofd koel houden.’ In de kern is de journalistiek namelijk niet zo veranderd. Wij moeten blijven doen waar we goed in zijn: feiten verzamelen, met hoor en wederhoor en zo begrijpelijk en breed mogelijk laten zien wat de context is van de zaken die het publiek moet weten. Hoe belangrijk dat is, besef je des te meer als degenen die ons verwijten fake nieuws te brengen, zelf nepnieuws verspreiden. Die bijvoorbeeld bij een bericht over een matig bezocht coronaprotest in Parijs een foto meesturen van een massademonstratie van Gele Hesjes in 2018. Dat gebeurt. Schaamteloos. Er is weinig fantasie nodig om ernstiger vormen van nepnieuws te bedenken. De verspreiders ervan zijn kwaadaardig en willen de samenleving in de war schoppen of groepen tegen elkaar opzetten. Met de automatische spellingscontrole wordt het woord ‘feitenvrij’ op mijn telefoon al snel ‘geitenbreier’. Dat zegt eigenlijk alles.

We zijn ineens de ‘msm’ geworden, de mainstream media. Wat een gevaarlijk en vals frame. Het zet een basisvoorziening in onze democratie in de verdachtenbank. Dat gebeurt in ons vrije land waar iedereen het recht heeft zich zo breed en zo onafhankelijk mogelijk te laten informeren.

Gelukkig weet het overgrote deel van de bevolking wel beter. De stille meerderheid, zoals dat vaak wordt genoemd. Het liefst zou ik elke dag de mensen opzoeken die tezamen die stille meerderheid vormen, om te horen waar zij mee bezig zijn en hoe zij tegen het nieuws, tegen ons nieuws aankijken. Ooit was er het plan om met bekende NOS-gezichten het land in te trekken voor ontmoetingen met kijkers. Een prima idee, omdat je als organisatie open moet staan voor kritiek en wij open moeten willen zijn over hoe we werken. Helaas waren de organisatoren van die tour door het land een tijdlang

druk met het Eurovisie Songfestival. En daarna kwam corona.

Ik voel de behoefte om verantwoording af te leggen. Als je bijna elke avond bij miljoenen kijkers de huiskamer binnenkomt, moet je ook willen vertellen hoe je werkt. Dat is des te belangrijker omdat er veel verhalen gaan over politiek en journalistiek. Het zou één pot nat zijn en wij bij de NOS een verlengstuk van de macht. Ik sprak iemand die serieus geloofde dat mijn teksten geschreven zijn door Rutte. Alsof ik die nieuwslezeres van de Noord-Koreaanse televisie was. Gelukkig konden we er aan het eind van het gesprek om lachen. Maar dergelijke verhalen komen ergens vandaan – politici en journalisten zitten inderdaad dicht op elkaar. Op verjaardagsfeestjes verdedig ik dit te vuur en te zwaard, omdat het noodzakelijk is om aan goede informatie te komen. De vraag moet niet zijn of je er te dicht op zit, de vraag is of je je onafhankelijkheid en vrijheid behoudt. Ik zeg altijd dat de scheidslijn tussen politici en journalisten dun is, maar dat ik precies weet waar hij loopt en dat ik er nooit overheen ga.

Op onze redactie gelden afspraken over hoe we met informatie omgaan en hoe een nieuwsverhaal tot stand moet komen. Zelfs al zou ik eens even een gekleurd en partijdig verhaal het land in willen slingeren, dan is dat door de *checks and balances* onmogelijk. Een verhaal is nooit het product van één persoon, het gaat over verschillende schijven. Door er met elkaar over te praten, vind je de balans en krijgt het nieuws de juiste toon mee. En ja, er gaat daarbij heus weleens iets fout.

Dat brengt me bij iets anders wat tijdens het schrijven van dit boek helder is geworden. Er is debat ontstaan over een andere politieke cultuur. Geen idee of de dames en heren op het Binnenhof er iets van willen maken, maar wij hebben het er op de Haagse redactie wel over wat wij misschien anders kunnen doen. Kort samengevat: minder aandacht voor incidenten, meer voor inhoud, minder het geschreeuw, meer de

argumenten. En meer onderzoek naar de effecten van beleid.

Als politiek journalist moet je hoe dan ook hard werken voor je verhalen, niks komt aanwaaien. Het klopt dat je soms een primeur of een nieuwtje gegund wordt, maar dat leidt nooit tot partijdige verslaggeving of beloftes aan politici dat hun plannetjes *Het Journaal* halen. We doen aan bronbescherming, waar nodig ook in dit boek, maar we wegen altijd de belangen van onze bronnen en benadrukken de noodzaak om wederhoor te plegen of de feiten te onderzoeken. Bovendien is de concurrentie groot. Denk niet dat jij de enige bent die op een verhaal zit, want dan kom je van een koude kermis thuis.

Geen dag is hetzelfde. Ik ben een nieuwswjongen, gevormd in de regionale verslaggeving, een liefhebber van het werk op de korte baan, het nieuws van de dag. Daarom past het *Achtuurjournaal* mij zo goed. Onze Haagse redactie voelt als een tweede huiskamer, met fantastische collega's. Als ik 's avonds op het Haagse dak sta, met achter mij de prachtige skyline van het politieke centrum in mijn geboortestad, is dat het resultaat van teamwork. Met dit boek vertel ik graag wat ik meemaak en hoe het er, bekeken door mijn ogen, op het Binnenhof aan toegaat.

Er is één vaak gestelde vraag van kijkers waarop geen antwoord komt: op wie stem je? Dat zal ik nooit vertellen. Het zou alles wat ik in *Het Journaal* doe of zeg in de weg zitten. Dan ben ik in één klap mijn geloofwaardigheid als onafhankelijk nieuwsduider kwijt. Toch is er meer over te zeggen dan dit standaard riedeltje.

Mijn vrouw Anneke roept weleens radeloos: 'Wat vind jij nou zelf, man?' Ze heeft gelijk. Ik heb bijna nergens nog een uitgesproken mening over. Door het werk is die 'weggeneutraliseerd'. Ik ben afgericht als de persoon die alle kwesties automatisch van verschillende kanten wil bekijken. Ik kan

van elke politieke partij bij wijze van spreken tien goede dingen noemen en tien slechte. Stemmen op een partij vind ik verdomd lastig. Ik doe het wel, maar pas in het stemhokje beslis ik welk vakje het wordt. Als kiezer ben ik dus zo zwevend als maar zijn kan.

Over alle andere vragen van kijkers valt meer te vertellen. Allemaal bij elkaar gesprokkeld in de jaren dat ik voor de NOS op het Binnenhof rondloop.

‘Pap, je moet je boek *Ron in Den Haag* noemen, want zo kondigt Rob Trip je altijd aan,’ zeiden mijn kinderen Eva en Cas. Een leuke gedachte, want het is ook een persoonlijk boek geworden, maar toch geef ik de hoofdrol liever aan de politiek en aan het *Achtuurjournaal*. Daarom *Acht jaar Achtuur*.

Ik hoop dat het de moeite waard is.